

Bijlagen

Partneralimentatie: toe aan modernisering?

Adviesrapport voor de rechtbank Breda over de initiatiefnota betreffende partneralimentatie.

Naam: Sophie Jacobs
Studentnummer: 2007959
Onderwijsinstelling: Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Opleiding: HBO-Rechten
Blok: E1/E2 Afstuderen
Datum: januari 2013
Plaats: Breda

Afstudeerorganisatie: Rechtbank Breda, sector Civiel, team Familierecht
Naam afstudeermentor: Dhr. J.G.M.A. Gruijters
Naam eerste afstudeerdocent: Mevr. mr. M. Strooper
Naam tweede afstudeerdocent: Mevr. mr. M.E.R. van Remortel

Inhoudsopgave bijlagen

<u>Bijlage A – Initiatiefnota 33 312 van 20 juni 2012</u>	<u>03</u>
<u>Bijlage B – Wettekst artikelen 157 tot en met 160 van Boek 1 BW</u>	<u>07</u>
<u>Bijlage C – Wettekst van de Wet Limitering van Alimentatie na scheiding</u>	<u>09</u>
<u>Bijlage D – Netto-berekeningsmethode draagkracht</u>	<u>10</u>
<u>Bijlage E – Bruto-berekeningsmethode draagkracht</u>	<u>11</u>
<u>Bijlage F – Vragenlijst interview senior rechter rechtbank Breda</u>	<u>15</u>
<u>Bijlage G – Uitwerking interview senior rechter rechtbank Breda</u>	<u>16</u>
<u>Bijlage H – Vragenlijst interview rechter gerechtshof Arnhem</u>	<u>18</u>
<u>Bijlage I – Uitwerking interview rechter gerechtshof Arnhem</u>	<u>19</u>
<u>Bijlage J – Vragenlijst interview Tweede Kamerlid de heer Recourt</u>	<u>22</u>
<u>Bijlage K – Uitwerking interview Tweede Kamerlid de heer Recourt</u>	<u>23</u>
<u>Bijlage L – Uitwerking onderzoek TNS NIPO</u>	<u>28</u>
<u>Bijlage M – Werkinstructie voor de rechtbank Breda</u>	<u>32</u>

A   Initiatiefnota 33 312 van 20 juni 2012

Initiatiefnota van de leden Van der Steur, Recourt en Berndsen

1. Het plan in het kort

Indieners willen dat partneralimentatie eerlijker, simpeler en korter wordt. Zij veranderen de grondslag, de berekeningsmethode en de duur. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de zorgverdeling voor kinderen, de langdurige afwezigheid van de arbeidsmarkt en een prikkel om weer zelfstandig op eigen benen te gaan staan. In huwelijkse voorwaarden of bij een geregistreerd partnerschapovereenkomst kunnen partijen afwijken van de wettelijke regeling. Contractsvrijheid is het uitgangspunt. Partneralimentatie is verschuldigd in 20% van de gevallen. Partneralimentatie is aanvullend op kinderalimentatie.

Geen kinderen

0-3 jaar: geen recht op partneralimentatie

3-verder: de helft van het huwelijk met een maximum van 5 jaar

Wel kinderen

Partneralimentatie totdat het jongste kind 12 jaar is en de zorg onevenredig is verdeeld of de helft van het huwelijk met een maximum van 5 jaar

Huwelijken langer dan 15 jaar:

De helft van het huwelijk met een maximum van 10 jaar als de ontvangende partner gedurende het huwelijk niet aan het arbeidsproces heeft deelgenomen

2. De nieuwe grondslag

De grondslag voor de betaling van partneralimentatie wordt wettelijk vastgelegd en is: compensatie voor de gedurende het huwelijk ontstane verlies aan verdiencapaciteit. De alimentatie is dus een compensatie voor de tijd dat een van de partners niet of minder aan de carrière heeft besteed. Indieners accepteren dat het einde van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap kan leiden tot verlies van welstand na afloop van het huwelijk of geregistreerd partnerschap. Deze partijen achten dat redelijk omdat hierbij wordt aangesloten bij de werkelijk voor het huwelijk bestaande verschillen tussen de partners. Het huwelijk op zich rechtvaardigt niet een overdracht van inkomen na het huwelijk. Het recht op partneralimentatie ontstaat pas als gedurende het huwelijk bijvoorbeeld geen betaald werk is verricht of als er na het huwelijk zorgverplichtingen resteren die niet evenredig verdeeld zijn. Samenwonenden ongeacht of er kinderen zijn hebben geen wettelijk recht op partneralimentatie. Zij kunnen vrijwillig aansluiten bij de wettelijke regeling. De wettelijke regeling is van toepassing op gehuwden en geregistreerde partners. Bij huwelijkse voorwaarden en in de overeenkomst van geregistreerd partnerschap kunnen partijen andersluidende afspraken maken. De Initiatiefnota Partneralimentatie wettelijke regeling staat afwijkingen ten positieve en ten negatieve toe. Contractsvrijheid is uitgangspunt.

3. Het probleem

Partneralimentatie is wettelijk geregeld maar net als bij de kinderalimentatie is ook de berekening van partneralimentatie onoverzichtelijk. Daarnaast wordt de duur van de alimentatie als onredelijk lang ervaren (in geval van scheiding zonder kinderen en de duur van het huwelijk langer dan 5 jaar, is de duur in veel gevallen 12 jaar). De betalende partner draagt vervolgens gedurende langere tijd een substantieel deel van zijn inkomen over. Voor de ontvangende partner bestaat geen prikkel om door middel van eigen inkomsten en/of opleiding op enige termijn in het eigen onderhoud te voorzien. Tenslotte is in het huidige systeem de hoogte van de partneralimentatie zeer lastig te wijzigen. Omdat de berekeningsmethodiek niet eenvoudig is, komt in veel gevallen de rechter eraan te pas en indieners vinden dat de huidige systematiek daarmee onduidelijk is, teveel negatieve gevolgen heeft voor de betalende partner en te moeilijk te wijzigen is. Het huidige systeem

gaat ervan uit dat het welstandsniveau tijdens het huwelijk ook recht geeft op datzelfde welstandsniveau daarna. Indieners achten dat niet redelijk. Daarom wordt in hun voorstel aangesloten bij de werkelijk voor het huwelijk bestaande inkomensverschillen tussen de partners. Het huwelijk op zich rechtvaardigt niet een overdracht van inkomen na het huwelijk. Uit onderzoek blijkt overigens dat maar in 20% van de gevallen een verplichting tot betaling van partneralimentatie ontstaat. Indieners achten desalniettemin een wijziging van het bestaande stelsel noodzakelijk.

4. Emancipatie

De partner (vaak de vrouw) die tijdens het huwelijk het merendeel van de zorgtaken had en minder betaald werk verrichtte, komt op het moment van scheiding wat dat betreft niet meteen in een andere situatie terecht. Deze relatieve achterstandspositie van de vrouw moet kunnen worden verdisconteerd in de alimentatieplicht van de man. Daarin wil deze initiatiefnota geen verandering brengen. Waar deze initiatiefnota wel aandacht voor vraagt is het feit dat de economisch onzelfstandige startpositie van de vrouw na de scheiding niet mag betekenen dat zij in die afhankelijke positie moet blijven.

5. Duur van de partneralimentatie

De duur van de partneralimentatie wordt wettelijk beperkt.

Huwelijken zonder kinderen

Bij huwelijken die korter duren dan drie jaar is geen verplichting tot partneralimentatie. Bij huwelijken die langer hebben geduurd dan drie jaar geldt dat partneralimentatie verschuldigd kan zijn voor de duur van de helft van het huwelijk met een maximum van 5 jaar.

Huwelijken met kinderen

Bij huwelijken met kinderen geldt dat als de zorgverdeling tussen beide ex-partners tot gevolg heeft dat een van beide partners beperkt kan deelnemen aan het arbeidsproces, dat de partneralimentatie wordt verlengd totdat het jongste kind de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt en in ieder geval de helft van het huwelijk met een maximum van 5 jaar. Indien de zorgverplichting gelijk is (co-ouderschap) en beide ouders werken, dan is partneralimentatie niet verschuldigd.

Uitzondering

Op de bovenstaande maximumduur is volgens indieners nog een uitzondering wenselijk. Er zijn nog steeds huwelijken waarbij de ene partner jarenlang de zorg- en verzorgingstaak op zich heeft genomen, om de andere partner in staat te stellen in het inkomen te voorzien. In deze huwelijken is een maximumduur van 5 jaar onredelijk als het huwelijk langer heeft geduurd van 15 jaar. Na zo'n lange periode van inactiviteit is terugkeer in het arbeidsproces binnen 5 jaar naar verwachting zeer moeilijk en hierbij begint ook de leeftijd mee te tellen. Indieners stellen voor een uitzonderingscategorie op te nemen voor deze gevallen. Hiervoor geldt: Bij een huwelijk langer dan 15 jaar waarbij de ontvangende partner niet heeft gewerkt, is partneralimentatie verplicht voor de helft van de duur van het huwelijk met een maximum van 10 jaar.

6. Berekeningsmethodiek

Indieners stellen een sterk vereenvoudigde berekeningsmethodiek voor waarbij de ex-partners zelf via een eenvoudige internettool de verschuldigde partneralimentatie kunnen berekenen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van forfaitaire schalen. Deze internettool is in ontwikkeling en wordt nader gepresenteerd.

7. Afbouw en geen indexatie

Om te voorkomen dat bij het einde van de betaling van partneralimentatie opeens een nieuwe situatie ontstaat, voorziet de wettelijke regeling in een afbouw van de hoogte van de partneralimentatie en wordt geen indexatie toegepast. Dit voorziet in een prikkel om gaandeweg aan het arbeidsproces deel te nemen en/of het aantal gewerkte uren langzamerhand op te voeren. Aangezien ook bij de zorg voor kinderen de zwaarte van de zorgtaak afneemt als de kinderen ouder worden, leidt dit uitgangspunt niet tot problemen.

8. Hardheidsclausule

Omdat een wettelijke regeling niet in alle uitzonderingen kan voorzien, is er een wettelijke hardheidsclausule die door de rechter of door andere deskundigen kan worden toegepast om onredelijke situaties te repareren.

9. Overige aspecten van de wettelijke regeling

1. Wijziging van de alimentatie

De internetrekenool, die voor iedereen vrij beschikbaar is, maakt het voor partijen mogelijk om zelf vast te stellen wat de gewijzigde alimentatie moet worden. Ook deskundigen maken van deze rekenmethode gebruik. Het LBIO krijgt een adviserende functie als mensen er niet zelf uitkomen. Eventueel komt er een alimentatieraad die in uitzonderingsgevallen kan adviseren over de berekeningsmethode. Uiteraard staat het partijen die er niet gezamenlijk uitkomen zich te wenden tot mediation of de rechter.

2. Overgangsregeling

Er al een overgangsregeling in de wet worden opgenomen die verschillen tussen de oude en de nieuwe situatie verzacht. Het staat partijen ondertussen vrij om met wederzijdse instemming op de nieuwe wettelijke regeling te anticiperen. Indieners overwegen om de voordelen van de nieuwe regeling bijvoorbeeld bij wijziging van omstandigheden (deels) ten goede te laten komen aan de betalende partner. Totdat de nieuwe wettelijke regeling is ingegaan zal de rechter gebonden zijn aan de oude afspraken tenzij de rechterlijke macht, bijvoorbeeld in de Trema-werkgroep op de nieuwe berekeningsmethodiek anticipeert.

3. Preferentie en incasso

Indieners kiezen ervoor partneralimentatie niet preferent te bestempelen. Incasso kan plaatsvinden via het LBIO zoals ook nu al is voorzien.

4. Defiscalisering

Indieners onderzoeken de mogelijkheid van defiscalisering van de partneralimentatie. Zodra zij de voor- en nadelen in kaart hebben gebracht, zullen zij hierover hun standpunt bekend maken.

5. Nieuwe partners

Indieners stellen voor de invloed van nieuwe partners uit de wet te schrappen (afschaffing artikel 1:160 BW). De rechtvaardiging hiervoor is dat de partneralimentatie ziet op compensatie voor verlies van verdien capaciteit tijdens het huwelijk. De komst van een nieuwe partner, ook als daardoor het welstands niveau van de ontvangende partner stijgt, doet niet af aan de betalingsverplichting. Hiermee wordt misbruik en fraude voorkomen.

6. Afkoop

Indieners zullen afkoop ineens van de partneralimentatie wettelijk mogelijk maken. Hiermee wordt de ontvangende partner verantwoordelijk voor het beheer van de afkoopsom en kan daar naar eigen inzicht mee om gaan. Fiscaal dient dit neutraal te zijn ten opzichte van een maandelijkse betaling.

7. Ondernemers

Indieners hebben de toepassing van de vereenvoudigde berekeningssystematiek op ondernemers en ZZP-ers in onderzoek. Hierover zullen zij nader berichten.

8. Verlenging

Het bestaande stelsel voorziet in een verlengingsmogelijkheid na 5 of 12 jaar. Indieners achten dat niet wenselijk. In schrijvende gevallen kan de hardheidsclausule uitkomst bieden.

9. Zachte landing

Indieners realiseren zich dat hun voorstel tot gevolg kan hebben dat het inkomensniveau van een van de partners plotseling fors daalt. Zij overwegen hiervoor te voorzien in een zachte landing voor een korte periode. Zij vernemen graag hoe hiertegen aan gekeken wordt.

10. Financiële paragraaf

Dit voorstel zal op veel terreinen kosten besparen. Doordat er minder over partneralimentatie zal worden geprocedeerd, zullen de kosten van de rechtspraak, het LBIO, de Raad voor Rechtsbijstand afnemen. Het hanteren van de internettool voor de berekening van partneralimentatie brengt geen meerkosten met zich mee. Op termijn zullen ook de kosten van de bijstand en werkloosheidsuitkeringen afnemen omdat na invoering van het nieuwe systeem de arbeidsparticipatie van met name vrouwen zal toenemen. Er bestaat een risico dat kort na de invoering het beroep op de bijstand zou kunnen toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Mocht defiscalisering van de partneralimentatie mogelijk zijn, dan zal mogelijk ook nog bespaard worden op de uitvoeringskosten van de Belastingdienst.

11. De verdere procedure

Indieners zullen deze nota voor het zomerreces indienen in de Tweede Kamer. Tegelijkertijd zullen zij deze in informele consultatie geven tot 12 september 2012. Daarna zullen zij het wetsvoorstel – al dan niet aangepast – voorleggen voor advies aan de Raad van State en indienen in het najaar van 2012.

Ard van der Steur (VVD)
Jeroen Recourt (PvdA)
Magda Berndszen (D66)

B   Wettekst artikelen 157, 158, 159, 160 en 401 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek

Artikel 1:157 BW

1. De rechter kan bij de echtscheidingsbeschikking of bij latere uitspraak aan de echtgenoot die niet voldoende inkomsten tot zijn levensonderhoud heeft, noch zich in redelijkheid kan verwerven, op diens verzoek ten laste van de andere echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toekennen.
2. Bij de vaststelling van de uitkering kan de rechter rekening houden met de behoefte aan een voorziening in het levensonderhoud voor het geval van overlijden van degene die tot de uitkering is gehouden.
3. De rechter kan op verzoek van één van de echtgenoten de uitkering toekennen onder vaststelling van voorwaarden en van een termijn. Deze vaststelling kan niet ten gevolge hebben dat de uitkering later eindigt dan twaalf jaren na de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
4. Indien de rechter geen termijn heeft vastgesteld, eindigt de verplichting tot levensonderhoud van rechtswege na het verstrijken van een termijn van twaalf jaren, die aanvangt op de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
5. Indien de beëindiging van de uitkering ten gevolge van het verstrijken van de in het vierde lid bedoelde termijn van zo ingrijpende aard is dat ongewijzigde handhaving van die termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid van degene die tot de uitkering is gerechtigd is niet kan worden gevegd, kan de rechter op diens verzoek alsnog een termijn vaststellen. Het verzoek daartoe dient te worden ingediend voordat drie maanden sinds de beëindiging zijn verstreken. De rechter bepaalt bij de uitspraak of verlenging van de termijn na ommekomst daarvan al dan niet mogelijk is.
6. Indien de duur van het huwelijk niet meer bedraagt dan vijf jaren en uit dit huwelijk geen kinderen zijn geboren, eindigt de verplichting tot levensonderhoud van rechtswege na het verstrijken van een termijn die gelijk is aan de duur van het huwelijk en die aanvangt op de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand. Indien de rechter een termijn vaststelt, kan deze vaststelling niet ten gevolge hebben dat de uitkering op een later tijdstip eindigt dan ingevolge de vorige zin het geval zou zijn. Het vijfde lid is overeenkomstig van toepassing met dien verstande dat in de eerste zin in plaats van 'de in het vierde lid bedoelde termijn' wordt gelezen: de in de eerste zin bedoelde termijn.

Artikel 1:158 BW

Vóór of na de beschikking tot echtscheiding kunnen de echtgenoten bij overeenkomst bepalen of, en zo ja tot welk bedrag, na de echtscheiding de één tegenover de ander tot een uitkering tot diens levensonderhoud zal zijn gehouden. Indien in de overeenkomst geen termijn is opgenomen, is artikel 157, vierde tot en met zesde lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 1:159 BW

1. Bij de overeenkomst kan worden bedongen dat zij niet bij rechterlijke uitspraak zal kunnen worden gewijzigd op grond van een wijziging van omstandigheden. Een zodanig beding kan slechts schriftelijk worden gemaakt.
2. Het beding vervalt, indien de overeenkomst is aangegaan voor de indiening van het verzoek tot echtscheiding, tenzij dit binnen drie maanden na de overeenkomst is ingediend. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing bij een gemeenschappelijk verzoek.
3. Ondanks een zodanig beding kan op verzoek van een der partijen de overeenkomst door de rechter bij de echtscheidingsbeschikking of bij latere beschikking worden gewijzigd op grond van een zo ingrijpende wijziging van omstandigheden, dat de verzoeker naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet langer aan het beding mag worden gehouden.

Artikel 1:159a BW

Een overeenkomst als bedoeld in de artikelen 158 en 159 van dit boek staat niet in de weg aan verhaal op grond van paragraaf 6.5 van de Wet werk en bijstand en laat de vaststelling van het te verhalen bedrag onverlet.

Artikel 1:160 BW

Een verplichting van een gewezen echtgenoot om uit hoofde van echtscheiding levensonderhoud te verschaffen aan de wederpartij, eindigt wanneer deze opnieuw is het huwelijk treedt, een geregistreerd partnerschap aangaat dan wel is gaan samenleven met een ander als waren zij gehuwd of als hadden zij hun partnerschap laten registreren.

Artikel 1:401 BW

1. Een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst betreffende levensonderhoud kan bij latere rechterlijke uitspraak worden gewijzigd of ingetrokken, wanneer zij nadien door wijziging van omstandigheden ophoudt aan de wettelijke maatstaven te voldoen. De voorafgaande zin is niet van toepassing op een verzoek tot wijziging van een termijn die de rechter zelf heeft vastgesteld op grond van artikel 157 of die is overeengekomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158.
2. De termijn die de rechter heeft vastgesteld op grond van het derde of vijfde lid dan wel zesde lid, tweede zin van artikel 157 of die is opgenomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158, kan op verzoek van een van de gewezen echtgenoten worden gewijzigd in geval van zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de verzoeker kan worden gevergd. Verlenging is niet mogelijk indien de rechter zulks ingevolge artikel 157, vijfde lid, heeft bepaald. Op een verzoek tot verlenging is het vijfde lid, tweede en derde zin, van artikel 157 van overeenkomstige toepassing.
3. Partijen kunnen schriftelijk overeenkomen dat het eerste lid, eerste zin, van toepassing is op een verzoek tot wijziging van een termijn die is opgenomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158.
4. Een rechterlijke uitspraak betreffende levensonderhoud kan ook worden gewijzigd of ingetrokken, indien zij van de aanvraag af niet aan de wettelijke maatstaven heeft beantwoord doordat bij die uitspraak van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.
5. Een overeenkomst betreffende levensonderhoud kan ook worden gewijzigd of ingetrokken, indien zij is aangegaan met grove miskennis van de wettelijke maatstaven.

C   **Wettekst van de Wet Limitering van Alimentatie na scheiding
(Wijzigingswet Boek 1 BW)**

Artikel I

Bevat wijzigingen in andere regelgeving

Artikel Ia

Bevat wijzigingen in andere regelgeving

Artikel II

1. Deze wet is alleen van toepassing op de uitkeringen tot levensonderhoud die na de inwerkingtreding van deze wet door de rechter zijn toegekend of tussen partijen zijn overeengekomen.
2. Op verzoek van degene, die op grond van een vóór de inwerkingtreding van deze wet gewezen rechterlijke uitspraak verplicht is een uitkering tot levensonderhoud te verstrekken, beëindigt de rechter de verplichting, indien deze op of na dat tijdstip vijftien of meer jaren heeft geduurd, tenzij hij van oordeel is dat de beëindiging van de uitkering van zo ingrijpende aard is dat deze naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van degene die tot de uitkering gerechtigd is kan worden gevergd. In dat geval stelt de rechter op verzoek van de tot uitkering gerechtigde alsnog een termijn vast. Bij de beoordeling hiervan houdt de rechter in ieder geval rekening met:
  - de leeftijd van degene die tot de uitkering gerechtigd is;
  - de omstandigheid dat uit het huwelijk kinderen zijn geboren;
  - de datum en de duur van het huwelijk en de mate waarin zulks de verdien capaciteit van de betrokkenen heeft beïnvloed;
  - de omstandigheid dat de tot de uitkering gerechtigde geen recht heeft op uitbetaling van een deel van het ouderdomspensioen van degene die tot de uitkering is gehouden.

De rechter bepaalt bij de uitspraak of verlenging van de vastgestelde termijn na ommekomst daarvan al dan niet mogelijk is. Het bepaalde in de eerste volzin kan niet tot gevolg hebben dat de uitkering eindigt binnen drie jaren na inwerkingtreding van deze wet.

3. Een rechterlijke uitspraak betreffende beëindiging van de uitkering tot levensonderhoud als bedoeld in het tweede lid kan niet bij latere rechterlijke uitspraak worden gewijzigd of ingetrokken.
4. Het in het tweede en derde lid bepaalde is van overeenkomstige van toepassing ten aanzien van degene die op grond van een vóór de inwerkingtreding van deze wet tot stand gekomen overeenkomst verplicht is een uitkering tot levensonderhoud te verstrekken, indien deze verplichting op of na dat tijdstip vijftien of meer jaren heeft geduurd.

Artikel III

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

D   Netto-berekeningsmethode draagkracht

Inkomsten

1.	Netto arbeidsinkomen uit dienstbetrekking	€	
2.	Netto AOW-uitkering	€	+
3.	Netto-uitkering andere sociale verzekeringswetten	€	+
4.	Vakantietoeslag 5%	€	+
5.	Netto arbeidsinkomen bouw inclusief 100% waarde vakantiebonnen (46 werkweken per jaar)	€	+
6.	Nettopensioen (vakantietoeslag niet inbegrepen)	€	+
7.	Ander netto-inkomen	€	_____+
8.	Totaal netto-inkomen	€	

Lasten

8.	Totaal netto-inkomen		€
9.	Bijstandsnorm incl. vakantiegeld	€	+
10.	Woonlasten	€	+
	Hypotheekrente/huurtoeslag	€	-
11.	Ziektekosten	€	+
12.	Zelf betaalde premie arb. ongesch. verz.	€	+
13.	Premie begrafenisverzekering	€	+
14.	Kosten omgangsregeling	€	+
15.	Andere bijzondere kosten	€	+
16.	Werkelijke wervingskosten	€	+
17.	Studiekosten	€	+
18.	Rente en aflossing schulden	€	+
19.	Herinrichtingskosten	€	+
20.	Overige kosten	€	_____+
21.	Draagkrachtloos inkomen	€	
			€ _____ -
22.	Draagkrachtruimte		€ _____

Berekening van de draagkracht

23.	Beschikbaar voor alimentatieplichtige zelf		€ _____ -
	Draagkracht		€ _____

E Bruto-berekeningsmethode draagkracht

Box I inkomen uit werk en woning

Loon

1.	Bruto arbeidsinkomen uit dienstbetrekking	€	
2.	Bruto AOW-uitkering	€	+
3.	Bruto uitkering andere sociale verzekeringswetten	€	+
4.	Vakantietoeslag 8%	€	+
5.	Bruto arbeidsinkomen bouw inclusief belast deel waarde vakantiebonnen (max. 46 weken)	€	+
6.	Inkomsten uit overwerk	€	+
7.	Dertiende maand, veertiende periode	€	+
8.	Belaste eindejaarsuitkering	€	+
9.	Belaste onkostenvergoedingen	€	+
10.	Bruto pensioen	€ _____	+
	Totaal		€

Pensioenpremies

11.	Ingehouden pensioenpremie	€	
12.	VUT/FPU premie	€	
13.	Aanvullende pensioenpremie, premier reparatie	€ _____	+
14.	Saldo	€	€ _____ -

Premies werknemersverzekeringen

15.	Premie WW	€	
16.	Premie arbeidsongeschiktheidsverzekering	€ _____	+
	Totaal	€	€ _____ -

Premie Zorgverzekeringswet

17.	Fiscale bijtelling inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage	€	
18.	Belaste bijdrage in de ziektekosten	€ _____	+
	Totaal		€ _____ -
20.	Inkomsten uit arbeid		€

Werknemersaftrek

21.	Reisaftrek		€
22.	Fietsaftrek (vervallen 2003)		€ -
23.	Zeedagenaftrek (vervallen)		€ _____ -
24.	Belastbaar loon		€

Winst uit onderneming

25.	Bedrijfsresultaat	€	
26.	Aftrekbeperkingen	€	+
27.	Investeringsaftrek	€	-
28.	Scholingsaftrek	€ _____	-
29.	Winst uit onderneming	€	

Ondernemersaftrek

30.	Zelfstandigenaftrek	€	-		
31.	Speur- en ontwikkelingsaftrek	€	-		
32.	Meewerkaftrek	€	-		
33.	Stakingsaftrek	€	-		

34.	Belastbare winst uit onderneming	€	_____	€	+
-----	----------------------------------	---	-------	---	---

Overige werkzaamheden

35.	Resultaat uit vorige werkzaamheden	€			
36.	Aftrekbeperkingen	€	_____+		
37.	Belastbaar resultaat uit vorige werkzaamheden	€		€	+

Periodieke uitkeringen en verstrekkingen

38.	Periodieke uitkeringen en verstrekkingen	€			
39.	Aftrekbare posten	€	_____+		
40.	Belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen	€		€	+

Eigen woning

41.	Eigenwoningforfait	€			
42.	Renten en kosten van hypothecaire schulden	€	-		
43.	Periodieke betalingen van erfpacht e.d.	€	_____ -		
44.	Belastbare inkomsten uit eigen woning	€		€	+

Uitgaven voor inkomensvoorzieningen

45.	Premies voor lijfrenten	€			
46.	Premies voor uitkering bij invaliditeit, ziekte of ongeval	€	+		
47.	Premie WAZ	€	_____+		
48.	Uitgaven voor inkomensvoorzieningen	€		€	-

Uitgaven voor kinderopvang

49.	Uitgaven voor kinderopvang			€	-
-----	----------------------------	--	--	---	---

Persoonsgebonden aftrek

50.	Buitengewone uitgaven	€			
51.	Scholingsuitgaven	€	_____+		
52.	Persoonsgebonden aftrek	€		€	_____ -

Belastbaar inkomen box I

53.	Belastbaar inkomen uit werk en woning			€	
-----	---------------------------------------	--	--	---	--

Inkomensheffing box I

	Schijf 1 van € tot € %	€			
	Schijf 2 van € tot € %	€	+		
	Schijf 3 van € tot € %	€	+		
	Schijf 4 van € tot € %	€	_____+		
54.	Inkomensheffing box I	€			

Box II Inkomen uit aanmerkelijk belang

55.	Reguliere voordelen	€	
56.	Vervreemdingsvoordelen	€	_____ +
57.	Inkomen uit aanmerkelijk belang	€	
58.	Persoonsgebonden aftrek voor zover niet benut in box I of II	€	_____ -
59.	Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang	€	
60.	Inkomstenbelasting box II (vast tarief 25%)	€	

Box III Inkomen uit sparen en beleggen

61.	Werkelijke inkomsten (na aftrek van kosten) uit:		
	a. Onroerende zaken	€	
	b. Bepaalde roerende zaken	€	+
	c. Rechten op geld	€	+
	d. Rente en kosten van schulden	€	_____ -
62.	Werkelijke vermogensinkomsten	€	
63.	Rendementsgrondslag		
	Waarde aan het begin van het jaar van:		
	a. Onroerende zaken	€	
	b. Roerende zaken	€	+
	c. Geld en vermogensrechten	€	+
	d. Schulden	€	_____ -
	Totaal	€	_____ €
	Waarde aan het einde van het jaar van:		
	a. Onroerende zaken	€	
	b. Roerende zaken	€	+
	c. Geld en vermogensrechten	€	+
	d. Schulden	€	_____ -
	Totaal	€	_____ € +
64.	Saldo	€	
65.	Gemiddelde rendementsgrondslag 1/2 x saldo	€	
66.	Heffingsvrij vermogen (incl. kinderbijslag)	€	-
67.	Toeslagen	€	_____ -
68.	Grondslag forfaitair rendement	€	
69.	Forfaitair rendement 4%	€	
70.	Persoonsgebonden aftrek	€	_____ -
71.	Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen	€	
72.	Inkomstenbelasting box III (vast tarief 30%)	€	
73.	Inkomsten vóór aftrek inkomensheffing saldo	€	
74.	Inkomensheffing box I en inkomstenbelasting box II en III	€	_____
75.	Heffingskorting		
	Algemene heffingskorting	€	
	Arbeidskorting	€	+
	Combinatiekorting (vervallen)	€	+
	Inkomensafhankelijke combinatiekorting	€	+
	Alleenstaande-ouderkorting	€	+
	Aanvullende alleenstaande ouderkorting	€	+
	Ouderenkorting	€	+
	Alleenstaande ouderenkorting	€	+
	Doorwerkbonus	€	+
	Andere kortingen	€	_____

76.	Standaardheffingskorting		€	-
77.	Verschuldigde inkomensheffing	€	€	-
78.	Onbelast deel waarde vakantiebonnen		€	+
79.	Netto-inkomsten, waaronder het kindgebonden budget		€	_____+

80. Besteedbaar inkomen per jaar €

Berekening daadkracht per maand

Inkomsten

81. Besteedbaar per maand: bedrag onder 80 : 12 €

Lasten

82.	Bijstandsnorm inclusief vakantiegeld		€	
83.	Woonlasten		€	+
84.	Ziektekosten		€	+
85.	Premies voor uitkering bij ziekte, ongeval of invaliditeit		€	+
86.	Kosten kinderopvang		€	+
87.	Premie begrafenisverzekering		€	+
88.	Kosten omgangsregeling		€	+
89.	Andere bijzondere kosten		€	+
90.	Werkelijke verwervingskosten		€	+
91.	Studiekosten		€	+
92.	Aflossing schulden		€	+
93.	Herinrichtingskosten		€	+
94.	Overige kosten		€	_____+

95. Draagkrachtloos inkomen €

Berekening draagkrachtruimte

Inkomen (81) €
 Draagkrachtloos inkomen (95) € _____-

96. Draagkrachtruimte €

Berekening draadkracht

97.	Beschikbaar bij kinderalimentatie (50% gezin, 70% alleenstaande), partneralimentatie (45% gezin, 60% alleenstaande)		€	
98.	Alimentatie eerdere ex-partner		€	-
99.	Fiscaal voordeel alimentatie eerdere ex-partner		€	_____+
100.	Beschikbaar voor alimentatie kinderen en partner		€	
101.	Kinderalimentatie		€	_____ -
102.	Voordeel in verband met uitgaven wegens levensonderhoud van kinderen		€	+
103.	Beschikbaar voor partneralimentatie		€	

F**Vragenlijst interview senior rechter rechtbank Breda**

1. Hoe lang bent u al rechter?
2. Hoe lang werkt u al op het gebied van Familierecht?
3. Hoe lang werkt u bij de rechtbank in Breda?
4. Wat vindt u van de nieuwe grondslag in de initiatiefnota?
5. Wat vindt u van de hardheidsclausule die onredelijke situaties moet repareren?
6. Wat vindt u er van dat volgens het voorstel aangesloten moet worden bij de voor het huwelijk bestaande inkomensverschillen tussen de partners?
7. Moeten samenwoners met kinderen onder alimentatieverplichting vallen?
8. Vindt u dat samenwoners opgenomen moeten worden in het wetsvoorstel?
9. Wat vindt u van de duur van een alimentatieregeling van maximaal vijf jaar?
10. En de uitzondering daarop van maximaal tien jaar?
11. Wat vindt u van partners die geen kinderen hebben en niet langer dan drie jaar getrouwd zijn, geen recht hebben op partneralimentatie?
12. Wat vindt u van de berekeningsmethode?(is nog niet veel over bekend) Dat er gebruik gemaakt gaat worden van forfaitaire bedragen?
13. Wat denkt u dat de initiatiefnota voor voordelen heeft voor de advocatuur?
En de nadelen?
14. Wat denkt u dat de initiatiefnota voor voordelen heeft voor de rechtspraak/rechtbank?
En de nadelen?
15. Zijn er nog andere op- of aanmerkingen op de initiatiefnota?
16. Wat zou u voor advies geven aan de indieners van de initiatiefnota?

G**Uitwerking interview senior rechter rechtbank Breda**

Op maandag 12 november 2012 is een interview, bij een senior rechter van sector Civiel Recht, team Familierecht van de rechtbank Breda, afgenomen. Sinds 1989 is zij in dienst bij de rechtbank Breda en in 1996 is zij benoemd als rechter. De senior rechter is tevens lid van de Werkgroep Alimentatienormen.

De vragenlijst is terug te vinden in bijlage F en de hele uitwerking van het interview is terug te lezen in bijlage G.

De senior rechter is van mening dat partneralimentatie niet goed te verengen is. Ze is van mening dat de probleembeschrijving niet duidelijk is. Er komt niet duidelijk naar voren welk probleem de initiatiefnota moet oplossen.

De indieners geven aan dat in 20% van de gevallen sprake is van partneralimentatie. Dit is echter niet juist. Er komen veel gezamenlijke verzoeken binnen van partners die onderling al afspraken hebben gemaakt over partneralimentatie.

De rechters stellen in veel gevallen een alimentatieregeling vast, zonder een termijn te geven. In iedere situatie is het anders. Het wil niet zeggen dat als een rechter geen termijn geeft, automatisch betaald moet worden voor de duur van twaalf jaar.

De senior rechter is van mening dat het moeilijk vast te stellen is wat de verdien capaciteit is. Stel dat een vrouw op jonge leeftijd, zestien jaar, is getrouwd, en dat zij gedurende het huwelijk drie kinderen heeft gekregen. Na veertig jaar besluiten haar partner en zij een echtscheiding aan te vragen. In dit geval is het moeilijk te berekenen wat de verdien capaciteit is van de vrouw. Zij heeft echter nooit gewerkt en is altijd thuis geweest en heeft de zorg van haar kinderen op zich genomen. De invalshoek betreft de verdien capaciteit werkt niet, moet breder gemaakt worden.

Bij de berekening en de duur van partneralimentatie spelen meerdere aspecten een rol. Partneralimentatie kan niet bepaald worden aan de hand van een tabel.

De senior rechter is van mening dat de kwestie zorgverdeling zorgt voor nieuwe munitie. De indieners vinden dat een partner recht heeft op partneralimentatie indien de zorg onredelijk is verdeeld. In het ouderschapsplan wordt de zorgverdeling al besproken en vastgelegd. De voorwaarde onredelijke zorgverdeling zorgt weer discussies. De alimentatieplichtige kan dan stellen dat de kinderen de helft van de tijd bij hem/haar is. Hierdoor vervalt de alimentatieregeling want er wordt niet aan de voorwaarde voldaan. Dit is dus een extra reden om voor co-ouderschap te gaan. Kinderen mogen hier niet onder leiden maar deze voorwaarde kan ernstige financiële gevolgen hebben. De senior rechter is van mening dat er wel naar de zorgverdeling moet worden gekeken maar dan samen met het begrip lotsverbondenheid.

De senior rechter is van mening dat er een hardheidsclausule moet komen. De rechter moet namelijk uiteindelijk toch toetsen. In de hardheidsclausule moet wel enige ruimte zijn. Er moet zeker een hardheidsclausule komen als er gewerkt gaat worden met forfaitaire bedragen. En zeker bij situaties met kinderen, want via partneralimentatie kan je kinderen treffen.

De senior rechter is van mening dat samenwoners niet onder alimentatieregeling hoeven te vallen. Er zijn immers bepaalde redenen waarom samenwoners niet voor het huwelijk of geregistreerd partnerschap hebben gekozen. Samenwoners kunnen afspraken maken en deze afspraken vastleggen in een samenlevingscontract.

De indieners stellen dat bij een huwelijk met kinderen, een alimentatieregeling wordt toegekend totdat het jongste kind twaalf jaar is geworden. De indieners zijn dus van mening dat partners fulltime kunnen werken nadat het jongste kind twaalf jaar is geworden. Dit is geen stimulans voor de alimentatiegerechtigden en biedt ook geen oplossing. Er dienen andere maatregelen getroffen te worden. Alimentatiegerechtigden dienen bij kinderen ouder dan twaalf jaar alsnog dingen te organiseren voor het kind. Het moet genuanceerder.

De senior rechter is van mening dat maatwerk mogelijk moet zijn. Zij is van mening dat je met het nieuwe systeem geen alimentatiegerechtigden in beweging krijgt. De vraag is dan ook of het systeem daadwerkelijk eenvoudiger wordt indien er geen maatwerk meer wordt gedaan.

Vaak wordt er geen termijn gegeven door de rechter. Het wil dan niet zeggen dat de alimentatieregeling automatisch doorloopt tot twaalf jaar. Indien er een termijn strakker wordt gemaakt door een rechter, dan dient dit uitgebreid gemotiveerd te worden. De regels hierover staan in de jurisprudentie en is lastig om te doen. De indieners denken dat het opgenomen kan worden in het rapport van de werkgroep Alimentatienormen. Maar er is wetgeving nodig voor het inkorten van de termijn. Moet per specifiek geval worden bekeken. De senior rechter wil niet zeggen dat er geen termijn doorloopt tot twaalf jaar maar is wel van mening dat er niet vooraf gezegd dat worden dat een alimentatieregeling voor bijvoorbeeld vier jaar geldt.

Met de nieuwe berekeningsmethode is het lastig om maatwerk te leveren. De discussie gaat over wat er gezien moet worden als inkomen. De discussie gaat niet om de hoogte van alimentatieregeling. Ondernemers zorgen er soms voor dat er minder winst uitkomt of dat er hogere kosten zijn. Werknemers kunnen er ook voor zorgen dat er minder inkomen is. Dit kunnen zij doen door bijvoorbeeld geen overuren meer te maken of ontslag te nemen. Een nieuwe berekeningsmethode, gebaseerd op forfaitaire bedragen, neemt de discussie niet weg want het inkomen moet alsnog bepaald worden.

Het is goed als het stelsel transparanter zou zijn. Het is dan makkelijker te doorgronden hoe het wordt vastgesteld. Maar de senior rechter is van mening dat maatwerk altijd geleverd moet worden. De termijnen moeten meer toespitsen op de situatie of een afbouwregeling koppelen aan een alimentatieregeling.

De initiatiefnota is nu geen samenhangend stelsel.

H**Vragenlijst interview rechter gerechtshof Arnhem**

1. Wanneer zal het artikel 'partneralimentatie in ontwikkeling' gepubliceerd worden en waarin zal het artikel gepubliceerd worden?
2. Wordt dit artikel ook op voorhand aan de indieners van de initiatiefnota gestuurd en wanneer zal dit naar de indieners verstuurd worden?
3. Waarom bent u van mening dat het probleem niet goed in kaart is gebracht?
4. Bent u van mening dat de indieners uitgaan van een verkeerd probleem?
5. Waarom bent u van mening dat de oplossing niet gelegen is in verkorting van de duur maar in uitbreiding van de grondslag of verdeling van zorgtaken na de scheiding?
6. Bent u van mening dat niet af moet worden gezien van de grondslag lotsverbondenheid?
7. Bent u van mening dat de initiatiefnota niet op steun van de samenleving kan rekenen en dus niet moet worden doorgezet?
8. Wat denkt u dat de initiatiefnota voor voordelen heeft voor de advocatuur? En nadelen?
9. Wat denkt u dat de initiatiefnota voor voordelen heeft voor de rechtspraak? En nadelen?
10. Welke consequenties zal de initiatiefnota hebben voor de rechtspraak?
11. Gaat de rol van de rechtbank veranderen?
12. Zijn er nog andere op- of aanmerkingen op de initiatiefnota?
13. Wat zou u voor advies geven aan de indieners van de initiatiefnota?
14. Gaat u dit nog persoonlijk toelichten bij de indieners?

I   **Uitwerking interview rechter gerechtshof Arnhem**

Op donderdag 29 november jl. heeft onderzoeker een afspraak gehad met een rechter van het gerechtshof in Arnhem. De rechter is tevens voorzitter van de Werkgroep Alimentatienormen. Tijdens de afspraak is een interview afgenomen. Zie bijlage H voor de vragenlijst en de hele uitwerking van het interview is terug te lezen in bijlage I.

Onderzoeker heeft voor de afspraak met de rechter van het gerechtshof een artikel toegezonden gekregen. In dit artikel geeft de rechter haar mening over de initiatiefnota. Het artikel zal naar verwachting in januari 2013 gepubliceerd worden in de congresbundel van het symposium van 9 mei 2012, Partner- en kinderalimentatie, knelpunten en voorstellen voor verbetering. Dit symposium werd georganiseerd door de Vrije Universiteit Amsterdam en de rechtbank in Amsterdam. Het artikel zal niet op voorhand worden toegezonden aan de indieners. De reden hiervoor is, omdat de indieners niet gereageerd heeft op diverse uitnodigingen.

De rechter is van mening dat er geen onderzoek is gedaan door de indieners van de initiatiefnota. De indieners zijn alleen uitgegaan van de berichten die zijn binnen gekomen. Er is niet voldoende onderzoek gedaan naar de exacte situaties. De partneralimentatie wordt door de rechters niet altijd vastgesteld met een termijn van twaalf jaar. En in veel gevallen van partneralimentatie wordt van indexering geen gebruik gemaakt. De rechter is van mening dat de indieners niet met nieuwe dingen zijn gekomen.

De rechter is tevens van mening dat de visie van de indieners vooral gebaseerd is op de 'klachten' van de alimentatieplichtigen. Het aanknopingspunt is de echtscheidingsbeschikking. De rechter stelt een alimentatieregeling vast en bepaald de hoogte hiervan. Het is niet bekend of er daadwerkelijk twaalf jaar alimentatie betaald wordt. Daar is nooit onderzoek naar gedaan. Niemand weet hoe lang er daadwerkelijk partneralimentatie wordt betaald. Door wijziging van omstandigheden wordt bijvoorbeeld de hoogte van partneralimentatie op nihil gezet. Dit betekent dat er dan geen partneralimentatie meer hoeft te worden betaald. Hierdoor wordt de termijn van twaalf jaar niet in zijn geheel gebruikt.

De rechter van het gerechtshof ziet geen problemen in het huidige systeem. Maar verkorting van de termijn zou een oplossing kunnen zijn. Dan zal er een beperkende grondslag moeten worden toegevoegd. Lotsverbondenheid is een prima grondslag maar er kan een beperking worden toegevoegd. Het niet kunnen verzilveren van de verdiencapaciteit is niet hetzelfde als verlies aan verdiencapaciteit. Het niet kunnen verzilveren valt onder lotsverbondenheid. Lotsverbondenheid is de grondslag voor het betalen van partneralimentatie omdat de alimentatiegerechtigde niet in eigen levensonderhoud kan voorzien.

De rechter vraagt zich af hoe het verlies aan verdiencapaciteit bepaald zal worden. Wordt dit aan de hand van het IQ of EQ van de alimentatiegerechtigde bepaald? Of wordt er gekeken naar de werkervaring voor het huwelijk? De rechter denkt dat het bepalen van verlies aan verdiencapaciteit voor veel maatwerk gaat zorgen. Daarnaast is zij van mening dat het onsmakelijke procedures zal opleveren omdat het erg persoonlijk is als het gaat om de bepaling van het verlies aan verdiencapaciteit. Er zal namelijk bepaald moeten worden wat voor werk de alimentatiegerechtigde had kunnen doen.

De rechter is van mening dat na onderzoek toch blijkt dat de termijn als te lang wordt ervaren, dan kunnen daar passende oplossingen voor bedacht worden. Maar dan dient er wel eerst onderzoek te worden gedaan en niet de binnenkomende berichten in een initiatiefnota gieten.

De rechter van het gerechtshof is van mening dat artikel 160 van Boek 1 BW niet moet worden afgeschaft. Dit artikel hoort bij lotsverbondenheid. Indien de alimentatiegerechtigde gaat samenleven met een nieuwe partner, dan moet de alimentatieregeling worden stop gezet. De rechter is van mening dat de indieners op dit punt niet kunnen rekenen op steun van de samenleving.

De rechter is van mening dat de initiatiefnota een aantal problemen met zich mee brengt. Allereerst wordt de opbouw van de termijnen niet begrepen en dan met name de huwelijken met kinderen die langer dan drie jaar hebben geduurd. Zoals het nu wordt begrepen, krijgen alimentatiegerechtigden met kinderen jonger dan zeven jaar, langer dan vijf jaar alimentatie. Dan kan de termijn van een alimentatieregeling maximaal twaalf jaar zijn. Het tweede probleem van de initiatiefnota ligt bij de afschaffing van de grondslag lotsverbondenheid. Dit kan leiden tot minder zaken en minder vaststelling van partneralimentatie want er is dan geen recht meer. Dit is dan van invloed op de afspraken na het huwelijk over de eigen woning en de hypotheekrente aftrek. En dan met name over de afkoelingsperiode van twee jaar. De alimentatieplichtige is niet verplicht om de woonlasten van de alimentatiegerechtigde te dragen. Dit heeft tevens een negatief effect op de mogelijkheden om woonlasten te financieren tijdens de afkoelingsperiode. Het derde probleem dat de initiatiefnota met zich meebrengt ziet op de afspraken in de huwelijkse voorwaarden. De afspraken dienen dan uitgelegd te worden.

De rechter is van mening dat het effect niet enorm zal zijn, als er minder partneralimentatie procedures aanhangig worden gemaakt. De procedures met betrekking tot partneralimentatie vallen vaak samen met de procedures van kinderalimentatie. Dit zal na verwachting niet afnemen.

De rechter is tevens van mening dat de procedures moeilijker zullen worden. De procedures zullen moeilijker worden door de hardheidsclausule. Er zijn geen wettelijke kaders voor de rechtspraak. Er bestaat dan geen uniform beleid. Dit zal leiden tot veel rechtsonzekerheid. De rechtspraak zit hier niet op te wachten. Op dit moment is de grondslag van de hardheidsclausule nog niet bekend.

De vraag is of er nog wijzigingsverzoeken ingediend kunnen worden. Is daar ruimte voor in de initiatiefnota? En welke grondslag zullen de wijzigingsverzoeken dan hebben? Zullen die ook onder de hardheidsclausule gaan vallen? Deze vragen zullen gesteld worden aan de heer Recourt.

De rechter van het gerechtshof heeft deelgenomen aan de informele consultatie. Naar haar idee was de informele consultatie meer pro forma. Iedere deelnemer mocht één zin zeggen. Er was geen dialoog. Daarnaast had de rechter het idee dat er niets met de adviezen werd gedaan.

De rechter heeft het volgende advies voor de indieners van de initiatiefnota:

1. Allereerst is de rechter van mening dat er een goed onderzoek gedaan moet worden de grondslag en dan met name naar lotsverbondenheid. Er zullen veel partners zijn die op basis van lotsverbondenheid partneralimentatie willen betalen.
2. De rechter vindt dat er goed onderzoek gedaan moet worden naar de daadwerkelijke duur en hoogte van partneralimentatie. De partneralimentatie wordt vastgesteld door de rechter maar de uiteindelijke uitvoering van de alimentatieregeling verschilt met de vaststelling.
3. De rechter is van mening dat de indieners goed over de consequenties van de initiatiefnota moeten doordenken.
4. De rechter adviseert de indieners om met personen te praten die er dagelijks mee werken. De rechter heeft nu het idee alsof er alleen is uitgegaan van de negatieve berichten die zijn binnen gekomen. Dit is echter maar één kant van het verhaal. De rechter adviseert de indieners om het beginsel 'Audi et alteram partem' in het achterhoofd te houden.

Als laatste is de rechter van mening dat kinderen geschaad kunnen worden, indien de grondslag lotsverbondenheid vervalst. Als de alimentatieplichtige het geld heeft en het kan opbrengen, en er sprake was van traditionele rolverdeling, waarom zou de door het huwelijk en zorg verzwakte partij raken? Dit heeft weer uitwerking op de kinderen.

Het is niet realistisch om te denken dat er afspraken tussen partners gemaakt zullen worden. Om afspraken te maken zijn er twee personen nodig. Een van de partners maakt geen nadelige afspraken tenzij er weer iets tegenover staat. De wetgever moet een vangnet bieden. Er worden nu minder huwelijken gesloten vanwege de angst voor partneralimentatie en andere verplichtingen. Dat is de reden dat er meer mensen kiezen voor samenleven.

J**Vragenlijst interview Tweede Kamerlid de heer Recourt**

1. Wat zijn de uitkomsten van de informele consultatie van de initiatiefnota?
2. Heeft de informele consultatie geleid tot veranderingen in de initiatiefnota?
3. Wat vindt u van de mening van de vFAS?
4. Is er al een wetsvoorstel opgemaakt? Zo nee, is inmiddels al bekend wanneer dat wordt gedaan?
5. Welk probleem moet de initiatiefnota oplossen?
6. Is er een memorie van toelichting bij de initiatiefnota opgesteld? Zo ja, waar kan ik deze vinden? (Misschien verwijzen naar memorie van toelichting van 33 311)
7. Valt wetsvoorstel 33 311 samen te zien met initiatiefnota 33 312?
8. Welke consequenties zal de initiatiefnota hebben voor de rechtspraak?
9. Gaat de rol van de rechtbank veranderen?
10. Blijft artikel 401 van Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in stand?
11. Denkt u niet dat de voorwaarde: onredelijke zorgverdeling, gaat zorgen voor nieuwe munitie tussen partners?
12. Is de berekeningsmethode inmiddels bekend? Of nog in ontwikkeling?
13. Moet de rechtbank de internettool voor de berekening gebruiken?
14. Hardheidsclausule: denk je niet dat het een ontsnappingsmogelijkheid wordt voor alle zaken?
15. Komt er in het wetsvoorstel een mogelijkheid om de termijn van 10 jaar te verlengen?
16. Zijn de onderdelen van de grondslag (onredelijke zorgverdeling, inkomensschade en geen deelname aan het arbeidsproces) cumulatief?
17. Bent u van mening dat gegevens van voor het huwelijk nog te raadplegen zijn? Ook na een huwelijk van 40 jaar?
18. Denkt u dat het redelijk is dat een alimentatiegerechtigde maximaal 10 jaar alimentatie ontvangt na een huwelijk van 50 jaar? En de partner niet meer deel kan nemen aan het arbeidsproces?
19. Hoe zit het met de alimentatiegerechtigde die de zorgverdeling volledig heeft over een verstandelijk gehandicapt kind? Nadat het jongste kind 12 is geworden, kan de alimentatiegerechtigde het kind nog steeds niet alleen laten. Totdat het kind overlijdt, moet er voor worden gezorgd.
20. Wordt het fiscale gedeelte ook veranderd of alleen het BW?
21. Bent u bereid om een bezoek te brengen aan de rechtbank om daar met te sparren met rechters en juridisch medewerkers?

K**Uitwerking interview Tweede Kamerlid de heer Recourt**

Op donderdag 6 december jl. heeft onderzoeker een interview gehouden met een van de indieners van de initiatiefnota, namelijk met de heer Recourt. De heer Recourt is lid van de Tweede Kamerfractie van de PvdA en heeft Justitie in zijn portefeuille. De vragenlijst is terug te vinden in bijlage J en de hele uitwerking van het interview is terug te lezen in bijlage K.

In de initiatiefnota staat dat er een informele consultatie zal plaatsvinden. De uitkomsten hiervan zijn nog niet uitgekristalliseerd en dat is de reden dat de uitkomsten nog niet bekend zijn. Het beroepenveld is op twee manieren betrokken bij de initiatiefnota. Als eerste is er een 'denktank' gevormd door verschillende relevante partners. Te denken valt aan advocaten, mediators, rechter, het Lbo, Raad voor de Rechtsbijstand, wetenschappers en andere relevante partners. De denktank komt eens per maand bij elkaar. De tweede manier waarop het beroepenveld betrokken wordt bij de initiatiefnota, is de mogelijkheid om reacties te geven op de initiatiefnota. De initiatiefnota is gepubliceerd en alle andere betrokken partijen kunnen hun mening geven. Er zijn reacties op gehad en er kunnen nog steeds reacties worden gegeven.

De denktank heeft niet geleid tot wijzigingen van de initiatiefnota. De denktank is betrokken bij het opstellen van de initiatiefnota. Dezelfde mensen zijn betrokken bij de initiatiefnota betreffende partneralimentatie. Tijdens de bijeenkomsten van de denktank vinden er hevige discussies plaats. De indieners hebben gedachten over het systeem van partneralimentatie maar zijn geen mensen uit de praktijk. Dat is de reden dat er een denktank is gevormd. Door de denktank worden ook alle elementen uit de praktijk binnen gehaald. Indieners worden geholpen met punten die niet worden gezien. Daarnaast wordt mee gedacht aan hoe iets werkbaar gemaakt kan worden. In sommige discussies komen de leden van de denktank er ook niet uit en dat is dan waar de politiek een knoop doorhakken. De discussies over de balans tussen maatwerk en standaardisering blijven voortduren. De discussies gaan ook over de praktische zaken zoals het uitgaan van het fiscale loon bij het bruto-netto traject.

De indieners zijn bekend met de visie van de vFAS. De meningen van de vFAS worden verwerkt want de indieners willen een zo goed mogelijk product leveren. Daarnaast moet het voorstel overleven in de Eerste en Tweede Kamer. Het is evident dat de kritiek zoveel mogelijk wordt meegenomen. Maar over een aantal uitgangspunten valt niet te discussiëren omdat er anders een hele andere wet tot stand komt. De indieners hebben de onderwerpen gegeven die veranderd zullen worden. Zij zullen vooral luisteren naar de ideeën over de manier waarop het veranderd kan worden. De indieners willen een evidente en werkbare wet tot stand laten komen. Daarom is het handig om vroegtijdig al signalen op te pikken in plaatst van aan het einde te moeten repareren.

De initiatiefnota bevindt zich op dit moment in de initiatieffase. De indieners zijn nog niet bezig met een wetsvoorstel. Op dit moment zijn de indieners vrij ver met het schrijven van artikelen voor de kinderalimentatie. Het maken van een wet kost ontzettend veel tijd. Maar partneralimentatie trekt een hoop reacties los. De indieners zitten al met ambtenaren van Financiën, van Sociale Zaken, van Onderwijs en van Justitie over kinderalimentatie te praten. Partneralimentatie is in theorie een wat makkelijker wet, technisch gezien. Over de initiatiefnota van partneralimentatie is nog geen memorie van toelichting geschreven.

Op 20 juni 2012, dezelfde dag dat de initiatiefnota met nummer 33 312 werd ingediend, werd er door een Tweede Kamerlid van de PVV, de heer Bontes, een wetsvoorstel ingediend met nummer 33 311. Er is geen samenhang tussen de initiatiefnota en het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel met nummer 33 311 gaat alleen over de duur van de alimentatieregelingen.

De indieners zijn van mening dat de initiatiefnota zal zorgen voor nieuwe problemen. Iedere oplossing creëert aan de andere kant weer een nieuw probleem. De indieners denken dat er een betere, werkbare en vooral acceptabele wet eruit gaat komen. Het probleem dat de

initiatiefnota moet oplossen, is het probleem van de gebrekkige draagkracht op het gebied van partneralimentatie. De draagkracht in het huidige systeem is gebaseerd op een traditioneel huwelijk. De man is de kostwinner en de vrouw verzorgsters van de man en de kinderen. De indieners zijn van mening dat de nieuwe wet gebaseerd moet zijn op zoveel mogelijk co-ouderschap. Zijn er geen kinderen dan moeten beide partners zo veel mogelijk participeren. De collega van de heer Recourt, mevrouw Anja Timmers, was van mening dat het geen prikkel is voor vrouwen om met partneralimentatie thuis te zitten. Zodra de alimentatieregeling zou eindigen, is de afstand tussen de vrouw en de arbeidsmarkt nog groter. Het idee is om tijdens de alimentatieregeling al druk te zetten om te gaan studeren of te gaan werken. De indieners zijn ook van mening dat de huidige grondslag een rare uitwerking. De alimentatiegerechtigde kan namelijk doorleven op het niveau wat de partners tijdens het huwelijk gewend zijn. Dit begrijpen de indieners niet.

De indieners zijn van mening dat de volgende consequenties zich mogelijk voordoen voor de rechtspraak. De uitspraak zal op basis van een andere wet worden gebaseerd. Daarnaast hopen de indieners dat het volume van het aantal zaken naar de rechtbank afneemt. Er zal een wet worden gemaakt, waar mee draagvlak voor is. Dit zorgt voor minder conflicten tussen partners. Er bestaat nu veel onvrede over partneralimentatie aan de betalende kant. Maar de betalende kant is wel een relevante kant. De betalende kant bestaat nu voornamelijk uit mannen maar dit zal in de toekomst omslaan. Dan zullen er meer vrouwen alimentatie moeten betalen. De opleidingsgraad wordt bij de vrouwen alleen maar hoger en bij de mannen juist lager.

De indieners zijn van mening dat de rechtbank over het recht gaat. De rol van de rechtbank zal niet veranderen na het invoeren van het nieuwe systeem. Er is altijd een rechter nodig. De rekentool die ontwikkeld is, zal handig zijn voor de juridisch medewerkers. De rekentool bij kinderalimentatie draait al. Deze tool is te raadplegen op de site van de Raad voor de Rechtsbijstand. Het is een eenvoudige rekentool. De wet is het verhaal dat achter de rekentool zit. Het gaat om de juridische basis waar de rekentool op gebaseerd is. De rekentool is voor de rechtbank hooguit een praktisch hulpmiddel. Het idee van de rekentool is dat de partners zelf berekenen wat de partneralimentatie moet zijn en hiervoor niet naar de rechter gaan. De rechtbank hoeft zich alleen bezig te houden met de discussie over de feitelijke situaties die niet in de rekentool passen. De rekentool kan alleen eenvoudig gehouden worden, als uit wordt gegaan van forfaitaire kosten en inkomsten. Er zal minder uitgegaan worden van forfaitaire kosten en inkomsten bij partneralimentatie dan bij kinderalimentatie. In het huidige systeem van partneralimentatie wordt nu uitgegaan van reële kosten. In de nieuwe wet zal er maximaal $\frac{1}{3}$ van de inkomsten gereserveerd worden voor huisvesting. Indien er meer betaald wordt voor huisvesting, kan dit niet in de draagkracht worden meeberekend. Maar er zit altijd een hardheidsclausule achter. Met de hardheidsclausule komt de partners dan bij de rechter. Een ander probleem is het zelfstandig ondernemerschap. Het is moeilijk om de draagkracht te bepalen.

De indieners zijn van mening dat het nieuwe systeem bruikbaar zal zijn in 90% van de gevallen. De 10% dat overblijft, is uitzonderlijk en in die gevallen is maatwerk nodig. De indieners hopen het maatwerk dat overblijft, onder te brengen bij mediators en advocaten. Maar er zal een deel naar de rechter moeten gaan. De rechter blijft ook nodig als het gaat om wijzigingen. De alimentatie wordt vastgesteld en in de looptijd verandert van alles. De indieners zijn van mening dat het huidige systeem van wijzigingen inflexibel is. Voordat een partner een gewijzigde beschikking krijgt van de rechter, ben je een half jaar verder. De indieners willen een systeem, waarbij makkelijk de gewijzigde inkomens in de tool kunnen worden ingevuld. Na het invullen van de gewijzigde inkomens, is de nieuwe hoogte bekend van partneralimentatie. Het gaat hier om dezelfde rekentool. Indien na invoeren van de gewijzigde inkomens en de partners het eens zijn over de gewijzigde hoogte, hoeft het hele wijzigingstraject niet doorlopen te worden. De indieners zijn nog bezig met de status van de wijzigingen. Het eventueel vastleggen in een contract en de beschikking ongewijzigd laten of

een hele andere manier van vastleggen. Artikel 401 Rv blijft bestaan. Dit artikel komt niet te vervallen.

De indieners zijn van mening dat de voorwaarde onredelijke zorgverdeling, hoort bij kinderalimentatie. Partneralimentatie is maar een klein deel. De verdeling van de zorg voor kinderen tussen partners, is een vraag die al beantwoord wordt bij de vaststelling van kinderalimentatie. Volgens de indieners loopt dit dan automatisch door bij de partneralimentatie. De heer Recourt is niet van mening dat dit zorgt voor nieuwe munitie tussen de partners. Er wordt van beide partners verwacht dat ze weer economisch actief worden. Dat is de gedachte achter de zorgverdeling. Indien een van de partners met de volle zorg van de kinderen achterblijft, is de potentie veel minder. Hier mag dan ook compensatie tegenover staan. Volgens de heer Recourt is dat de reden dat partneralimentatie bestaat. Er bestaan uiteraard situaties waar mantelzorg is maar dat moet onderlig geregeld worden. Indien er mantelzorg nodig is, dient de andere partner daarvoor compenseren.

Bij situaties waarbij de zorg voor de kinderen niet eindigt nadat het jongste kind twaalf jaar is geworden, kan de hardheidsclausule worden gebruikt. Dit is namelijk volgens de heer Recourt niet op te nemen in subartikelen. De indieners zijn van mening dat voor dergelijke uitzonderingen geen wet gemaakt kan worden. De ratio is dat beide partners in eigen levensonderhoud kan voorzien na de scheiding. De indieners zijn van mening indien de zorg bij een van de partners wordt gelegd, de andere partner daarvoor moet compenseren. Dit vloeit voort uit het feit dat de partner die niet de zorg heeft voor de kinderen, zich volledig economisch kan ontplooiën. De indieners zijn van mening dat voor de kinderen beide partners verantwoordelijk zijn.

De duur van maximaal tien jaar bij huwelijk die langer dan vijftien jaar hebben geduurd, is te verlengen. Volgens de heer Recourt is dit mogelijk, omdat de initiatiefnota het parlementaire traject nog in moet. Volgens de indieners is het niet redelijk om te verwachten van vrouwen uit ouderwetse huwelijke, actief deel te nemen aan de arbeidsmarkt. De indieners willen de theorie duidelijker, want de alimentatiegerechtigden moet niet verwachten dat het leven lang partneralimentatie wordt betaald.

De indieners zijn van mening dat veel zonder conflict kan worden opgelost. De conflicten die overblijven, hoeven niet door de rechter opgelost te worden maar kunnen ten overstaan van een mediator worden opgelost. Het deel dat zonder conflict opgelost kan worden, willen de indieners groter hebben. Maar de indieners vinden het van belang dat er ook naar de mediationpraktijk wordt gekeken.

De drie onderdelen van de grondslag (onredelijke zorgverdeling, inkomensschade en geen deelname aan het arbeidsproces) moeten niet cumulatief worden gezien. Een alimentatiegerechtigde heeft recht op partneralimentatie indien aan een van de onderdelen wordt voldaan. De indieners zijn van mening dat de onderdelen van de grondslag niet helemaal lekker op elkaar aansluiten en daarom niet cumulatief zijn. De onderdelen van de grondslag worden door de indieners gezien als losse grootheden. De onderdelen kunnen wel bij elkaar opgeteld worden maar een alimentatiegerechtigde hoeft niet aan alle drie de onderdelen te voldoen.

De indieners zijn van mening dat de wetgever de hardheidsclausule zo beperkt mogelijk wordt vastgesteld. Dit geldt voor iedere hardheidsclausule. De praktijk probeert een dergelijke clausule op te rekken. De indieners dienen in de memorie van toelichting en de gehele parlementaire behandeling voordurend te benadrukken, waarvoor de hardheidsclausule gebruikt kan worden. De indieners zijn van mening dat het aan de andere poot van de trias politica is om te waken dat de clausule niet wordt opgerekend. De indieners maken liever een wet zonder hardheidsclausule omdat dit zorg voor volledige duidelijkheid. Maar er zijn individuele gevallen waar hardheid en onrechtvaardigheid is en die moeten door

de rechter getoetst worden. De rechter is uiteindelijk een neutrale derde die vanuit buitenstaand perspectief bepaald of een situatie wel of niet redelijk is.

De heer Recourt vraagt zich af of de gegevens van voor een veertig jarig huwelijk nog relevant zijn. Het gaat er niet om wat de vrouw verdiende veertig jaar geleden. Het gaat om het niveau van de vrouw ten tijde van het aangaan van het huwelijk. De gedachten van de indieners gaan over wat de vrouw heeft laten lopen qua carrière op het moment dat de vrouw de zorgtaak op zich nam. Dit betreft de het onderdeel inkomensschade van de grondslag. De nieuwe alimentatieregeling moet een stimulans zijn voor de vrouw om een opleiding te volgen of om te werken. Volgens de indieners is dat de hele basis van de nieuwe wet. De indieners zijn zich bewust dat het emancipatieproces nog niet klaar is. De indieners vragen zich af waar dit door komt en of de vrouw dit ook moet willen. De carrière kant is een vrij monomane manier van in het leven staan. De heer Recourt vindt dat de vrouw daarvoor de ruimte moet krijgen, indien zij dit wilt. Maar voor zowel de man als de vrouw geldt dat er een goede balans moet worden gevonden in werk en kinderen.

In de visie van de vFAS wordt een stuk geschreven over partneralimentatie en huwelijkse voorwaarden. De indieners zijn bezig met een initiatiefnota op dit punt. Zij zijn van mening dat het in het begin al mis gaat. Partners kiezen voor algehele gemeenschap van goederen maar realiseren zich niet wat de gevolgen kunnen zijn van het stranden van een huwelijk. Een op de drie huwelijken strandt al. De indieners zijn van mening dat de partners hier vooraf over na dienen te denken. Als overheid moet je mensen daar toe dwingen om stil te staan bij de consequenties van algehele gemeenschap van goederen.

De vFAS is van mening dat in bepaalde geschillen maatwerk geleverd moet worden. De indieners vinden dit niet. Iedere regelgeving zorgt voor spanning tussen aan de ene kant voorspelbaarheid, het zelf kunnen doen en begrijpen en aan de andere kant een grote mate van gedetailleerdheid dat maatwerk wordt genoemd. De indieners willen meer naar de kant van het voorspelbare en begrijpelijke. Hierdoor ga je met forfaitaire bedragen werken. De indieners zijn van mening dat het draagvlak en het inzicht verbeterd en daardoor tot minder conflicten leidt.

De indieners hebben om advies gevraagd betreffende het veranderen van het fiscale gedeelte. Op dit moment ziet de initiatiefnota alleen op het civiele gedeelte. De indieners wilden in eerste instantie de defiscalering gelijk mee pakken. Zij waren van mening dat het onredelijk is dat de fiscus bijdraagt aan partneralimentatie. Dit zou dan eerlijker zijn en levert dan ook nog iets op aan de fiscus. Maar volgens de medewerkers van Financiën maakt het niet uit. Defiscalering brengt ook nadelen met zich mee.

De indieners hopen dat er zo min mogelijk conflicten zullen ontstaan met het nieuwe systeem. De indieners zijn van mening dat een echtscheiding het beste verloopt via de mediator. De heer Recourt verwacht een verschuiving van rechtspraak naar mediation. Hij verwacht tevens minder instroom bij de rechtspraak. Maar verwacht ook dat er altijd zaken blijven die door de rechter bepaald moeten worden. In het regeerakkoord staat al dat de mediators buiten de rechtbanken moeten blijven. Uiteindelijk is het fijn dat er een stempel op wordt gezet maar dat hoeft niet perse de rechtbank te zijn. De indieners vinden ook de verplichte advocaat niet nodig. Dit zorgt alleen maar voor extra kosten. Daarnaast moeten de partners ook griffierechten betalen.

Als alles doorgezet wordt, zal de instroom bij de rechtbank veranderen. Maar de indieners denken dat de kwaliteit van het werk wel zal toenemen. Zij verwachten dit omdat er alleen nog maar zaken overblijven waar een juridisch oordeel gegeven moet worden.

De urgentie en het draagvlak van de initiatiefnota is er, dus naar verwachting zal deze nota er wel komen. Dat is ook de intentie van de indieners. Dit onderwerp is volgens de indieners zeer relevant en er zijn zoveel reacties binnen gekomen van mensen die echt klem zitten.

De heer Recourt geeft aan bereidt te zijn om naar de rechtbank te komen en te sparren met rechters en juridisch medewerkers.

L   **Uitwerking onderzoek TNS NIPO**

Op 14 september 2012 heeft onderzoeker een congres bijgewoond. Dit congres was georganiseerd door de vFAS en werd gehouden in de Nieuwe Kerk te Den Haag. Tijdens het congres werd een debat gevoerd onder leiding van Pieter Jan Hagens. Het debat had de titel: 'Alimentatie van de Toekomst'.

Aan het debat deden een aantal mensen mee, namelijk:

- Mevrouw M.A. Berndsen: zij is lid van de Tweede Kamerfractie van D66 en neemt deel aan de commissies Veiligheid & Justitie. Daarnaast is zij een van de indieners van een wetsvoorstel inzake de vereenvoudiging van partneralimentatie.
- Mevrouw dr. J. Hermsen: is een schrijfster en een filosofe.
- De heer E.R. Lankester: is registeraccount bij Boringa & Lankester. Daarnaast is hij lid van de Vereniging Collaborative Divorce Holland en hij is lid van de redactieraad van het alimentatie- rekenprogramma INA en de redactie van het SDU tijdschrift REP.
- De heer mr. drs. J.H. Lieber: hij is werkzaam bij het gerechtshof Arnhem als senior raadsheer. Daarnaast geeft hij cursussen en lezingen op het gebied van het familievermogensrecht. Daarnaast is hij betrokken bij het Handboek Familievermogensrecht en het Handboek Ondernemingsrecht.
- Mevrouw M. van der Linden: zij is journaliste en hoofdredactrice van het feministische tijdschrift Opzij.
- De heer mr. J. Recourt: hij is lid van de Tweede Kamerfractie van de PvdA en hij heeft Justitie in zijn portefeuille. Daarnaast is hij een van de indieners van een wetsvoorstel inzake de vereenvoudiging van partneralimentatie.
- De heer prof. dr. P. Schnabel: hij is universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht en directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau.
- De heer dr. mr. F. Schonewille: hij is werkzaam als mediator, docent/onderzoeker aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht, plaatsvervangend rechter voor de rechtbank in Zutphen en oud-notaris
- De heer mr. G.A. van der Steur: hij is lid van de Tweede Kamerfractie van de VVD en neemt deel aan de commissies Justitie en Jeugdzorg. Daarnaast is hij een van de indieners van een wetsvoorstel inzake de vereenvoudiging van partneralimentatie.
- Mevrouw mr. A.R. van Wieren: zij is werkzaam als advocaat. Daarnaast is zij raadsheer-plaatsvervanger bij het familieteam van het gerechtshof Amsterdam en is tevens lid van de Vereniging Collaboratieve Divorce Holland.
- De heer mr. J. de Wit: hij is lid van de Tweede Kamerfractie van de SP.

Tijdens het congres werd een onderzoeksrapport uitgedeeld. Dit onderzoeksrapport was opgesteld door TNS NIPO. TNS NIPO heeft in opdracht voor vFAS een onderzoek uitgevoerd en aan de hand daarvan een onderzoeksrapport geschreven.¹ Het onderzoeksrapport heet 'Scheiden in Nederland 2012'. In het onderzoek stonden de volgende onderwerpen centraal:

- het beeld van Nederlanders over scheiden
- de ervaringen met een echtscheiding
- de partner- en kinderalimentatie.

Er is onderzoek gedaan in de periode 26 tot en met 30 juni 2012. Er zijn 1.024 gescheiden Nederlanders ondervraagd. Daarnaast is in de periode 24 tot en met 28 augustus 2012 een groep van 987 Nederlanders ondervraagd die representatief is voor de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

Het onderzoek ziet specifiek op de consequenties van de echtscheiding, de persoonlijke ervaring met de echtscheiding, praktische zaken rond de echtscheiding en vooral hoe men tegen het onderwerp alimentatie kijkt.

---

¹ Onderzoeksrapport TNS NIPO, Scheiden in Nederland 2012

Hieronder zullen alleen de onderzoeksresultaten besproken worden die zien op partneralimentatie.

Partneralimentatie wordt minder vaak betaald of ontvangen dan kinderalimentatie

Het merendeel van de ondervraagden betaalt of ontvangt geen partneralimentatie (82%)

Partneralimentatie wordt minder vaak betaald en ontvangen (8%) dan kinderalimentatie (14%)

4% van de ondervraagden betaalt kinder- en partneralimentatie en 3% ontvangt beide

In bijna alle gevallen betalen de mannen partneralimentatie (18% versus 1%)

Laagopgeleiden geven vaker dan hoogopgeleiden aan geen alimentatie te betalen (90% versus 74%)

Hoogte van kinderalimentatie wordt vaak redelijker gevonden dan hoogte van partneralimentatie

Zes op de tien ondervraagden begrijpen de hoogte van alimentatie volledig (57%). Een op de zeven ondervraagden (14%) geeft aan de hoogte niet te begrijpen. Er is meer onbegrip onder betalers van partneralimentatie (33%) dan onder de ontvangers (8%)

De hoogte van partneralimentatie wordt door 53% van de betalers en ontvangers als redelijk ervaren. Slechts 35% van de betalers vindt de hoogte redelijk vergeleken met 70% van de ontvangers. Gescheiden Nederlanders hebben een meer uitgesproken mening dan de gemiddelde Nederlander. Voor zover de gemiddelde Nederlander hier en mening over heeft, is die iets vaker positief (32%) dan negatief (23%)

Driekwart van de Nederlanders vindt de maximum periode van partneralimentatie te lang

Twee derde van de gescheiden Nederlanders vindt dat de ex-partner na maximaal 5 jaar in zijn/haar eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien zodat de partneralimentatie kan worden beëindigd. 17% vindt dat er geen maximum aan gesteld moet worden. Mannen vinden vaker dan vrouwen dat de limiet maximaal op 5 jaar zou moeten liggen (83% versus 54%). De gemiddelde Nederlander is vaker dan de groep gescheiden Nederlanders van mening dat de periode tussen de 1 en 3 jaar zou moeten liggen (28% versus 21%) maar minder vaak dat het tussen de 3 en 10 jaar moet liggen (31% versus 38%)

Driekwart vindt de huidige duur van de partneralimentatie te lang (74%). Mannen vinden dit vaker dan vrouwen (90% versus 62%). Vrouwen vinden duur vaker goed (31% versus 9% van de mannen)

Volgens de ondervraagden die het te lang vinden duren, zou de periode gemiddeld 3,5 jaar moeten zijn. De groep ondervraagden die het te kort vinden, is van mening dat de periode gemiddeld 21 jaar zou moeten zijn. De groep Nederlanders wijkt hier nauwelijks van af. Zij die van mening zijn dat de periode van de partneralimentatie te lang duurt, stellen gemiddeld een periode van 3,3 jaar voor. De groep die de huidige periode van 12 jaar te kort vindt, vindt een gemiddelde periode van 30 jaar wenselijk

Meerderheid vindt dat partneralimentatie niet afhankelijk moet zijn van leeftijd kinderen

Ruim de helft van de gescheiden Nederlanders vindt dat partneralimentatie niet afhankelijk moet zijn van kinderen en hun leeftijd (58%). Bij de groep Nederlanders 18+ ligt dit aandeel iets lager (51%)

18% vindt dat partneralimentatie betaald moet worden totdat de kinderen van de basisschool gaan

Een van de tien gescheiden Nederlanders vindt dat partneralimentatie betaald moet worden totdat de kinderen van de middelbare school gaan (11%)

7% van de gescheiden Nederlanders is van mening dat partneralimentatie moet worden betaald totdat de kinderen klaar zijn met studeren. 6% vindt dat partneralimentatie tot de 18-jarige leeftijd van de kinderen moet worden doorbetaald, ongeacht of de kinderen gaan studeren of werken. Dit ligt hoger bij de Nederlanders 18+, 10% van deze groep vindt dat

partneralimentatie betaald moet worden totdat de kinderen klaar zijn met studeren. 9% vindt dat dit betaald moet worden totdat de kinderen 18 jaar zijn, ongeacht of ze gaan studeren of werken

Gescheiden Nederlanders die partneralimentatie betalen vinden vaker dan de groep die dit ontvangt dat partneralimentatie niet afhankelijk moet zijn van kinderen en hun leeftijd (67% versus 48%)

Vier op de tien zijn het eens met een beperking van de maximale hoogte van partneralimentatie door de overheid

Vier op de tien gescheiden Nederlanders (41%) vinden dat de partneralimentatie een door de overheid vooraf bepaalde maximale hoogte zou moeten hebben. Een derde (34%) kan zich hier niet in vinden. Nederlanders 18+ hebben een wat minder uitgesproken mening, maar de uitersten samengenomen zijn zij het ongeveer even vaak eens (40%) en oneens (36%) als gescheiden Nederlanders

Gescheiden Nederlanders die partneralimentatie ontvangen zijn het met deze stelling vaker niet eens dan gemiddeld (34% versus 60%)

Betalers en ontvangers verschillen van mening over het idee dat partneralimentatie jaarlijks omlaag moet

40% van de gescheiden Nederlanders vinden dat de hoogte van partneralimentatie gedurende de looptijd standaard jaarlijks omlaag moet (39%). 28% kan zich hier niet in vinden. Hoewel de groep Nederlanders 18+ het iets minder vaak helemaal oneens is met de stelling (5% versus 9%), wijkt hun mening weinig af van de gescheiden Nederlanders

Wel zien we een aanzienlijk verschil tussen Nederlanders die partneralimentatie betalen en Nederlanders die partneralimentatie ontvangen: de eerste groep (betalers) vindt veel vaker dat het bedrag jaarlijks omlaag zou moeten (61% versus 2%)

Hoogte partneralimentatie moet volgens 40% worden gebaseerd op wat tijdens het huwelijk werd besteed

40% is het eens met de stelling dat partneralimentatie moet zijn gerelateerd aan wat tijdens het huwelijk werd besteed. 28% kan zich hier niet in vinden. De gemiddelde Nederlander denkt daar ongeveer hetzelfde over

Met name Nederlanders die partneralimentatie ontvangen zijn het hier vaak mee eens (69%). Onder Nederlanders die geen partneralimentatie ontvangen of betalen, is ook bijna een vierde (38%) het eens met de stelling en drie tiende (29%) niet

Vrouwen zijn het vaker dan mannen eens met deze stelling (47% versus 33%)

Meningen verdeeld over inkorten/aanhouden periode partneralimentatie

Als er minder lang partneralimentatie hoeft te worden betaald, betekend dit waarschijnlijk dat meer gescheiden Nederlanders beroep zullen doen op een bijstandsuitkering. Als we dit uitleggen aan de groep gescheiden Nederlanders geeft de helft aan een voorkeur te hebben voor het vasthouden aan een maximale periode van partneralimentatie van 12 jaar. De andere helft (49%) zegt desondanks voorkeur te geven aan inkorting van de periode waarover partneralimentatie moet worden betaald

Gescheiden Nederlanders die alimentatie betalen kiezen eerder voor de optie waarbij de periode van partneralimentatie wordt ingekort (76%); zij die partneralimentatie ontvangen kiezen vaker voor het aanhouden van de periode van partneralimentatie (90%). Mannen zien liever dat de periode wordt ingekort (72%) terwijl vrouwen juist graag zien dat aan deze periode (12 jaar) wordt vastgehouden (65%)

Alimentatiegerechtigde dient zo veel mogelijk in eigen levensonderhoud te voorzien

Een ruime meerderheid van de gescheiden Nederlanders (86%) is van mening dat een alimentatieontvanger zou moeten proberen zoveel mogelijk in zijn/haar eigen levensonderhoud te voorzien. Onder gescheiden Nederlanders die partneralimentatie ontvangen is twee derde het hier mee eens (65%). Mannen vinden dit vaker dan vrouwen (90%)

versus (83%) en hoogopgeleiden vaker dan laagopgeleiden (93% versus 76%). Bij de groep Nederlanders 18+ heerst dit idee iets sterker, 89% is het hier mee eens

Een derde van gescheiden Nederland vindt dat de ontvanger van partneralimentatie verantwoording moet afleggen

Bijna een derde van de gescheiden Nederlanders is van mening dat de ontvanger van partneralimentatie verantwoording moet afleggen aan de betaler over de besteding van het geld (32%). 44% is het niet eens met deze stelling. Ontvangers van partneralimentatie zijn het hier vaker mee oneens dan gemiddeld (84%). Ook de gemiddelde Nederlander is het hier vaker mee oneens dan de groep gescheiden Nederlanders (47% versus 40%)

Vier op de tien gescheiden Nederlanders zijn het er mee eens dat je geen partneralimentatie zou moeten hoeven betalen als je partner is vreemdgegaan (40%). Nederlanders die partneralimentatie ontvangen zijn het hier minder vaak mee eens dan gemiddeld (21%). Mannen kunnen zich hier beter in vinden dan vrouwen (50% versus 32%). Ook de groep Nederlanders van 18 jaar en ouder is het hier vaker mee eens dan de groep gescheiden Nederlanders (48% versus 40%)

Vier op de tien vinden dat partneralimentatie al voor het huwelijk moet kunnen worden geregeld

Vier op de tien gescheiden Nederlanders vindt dat partneralimentatie reeds voor het huwelijk bij huwelijkse voorwaarden moet kunnen worden geregeld (42%). Een kwart (24%) kan zich hier niet in vinden

We zien geen significante verschillen tussen Nederlanders die partneralimentatie ontvangen en Nederlanders die partneralimentatie betalen. De gemiddelde Nederlander denkt er ongeveer hetzelfde over als de gescheiden Nederlander

Drie op de tien vinden dat partneralimentatie niet meer van deze tijd is

De meningen zijn nogal verdeeld als het gaat om de vraag of partneralimentatie nog van deze tijd is. 32% vindt van niet en 34% vindt van wel. De overige 33% heeft hier geen mening over. Hoewel Nederlanders van 18 jaar en ouder het iets minder vaak helemaal eens zijn met de stellen (12% versus 15%), is het globale beeld vergelijkbaar met het beeld bij gescheiden Nederlanders

Nederlanders die alimentatie betalen vinden veel vaker dat het niet meer van deze tijd is dan Nederlanders die alimentatie ontvangen. (52% versus 1%)

Hoogopgeleiden zijn het vaker dan gemiddeld oneens met deze stelling (39%)

Vrouwen zijn het ook vaker dan mannen oneens met de stelling dat partneralimentatie niet meer van deze tijd is (44% versus 22%)

Partneralimentatie moet volgens meerderheid gelden voor samenwoners met kinderen

Volgens zes op de tien gescheiden Nederlanders (58%) zou partneralimentatie ook moeten gelden voor samenwoners met kinderen. Slecht een vijfde (20%) kan zich hier niet in vinden. Vrouwen vinden dit vaker dan mannen (65% versus 48%). De gemiddelde Nederlander is iets minder uitgesproken (13% is het helemaal eens)

Een vijfde (20%) is het eens met de stelling dat partneralimentatie ook zou moeten gelden voor samenwoners zonder kinderen. Ook hierover zijn vrouwen het iets vaker eens dan mannen (22% versus 16%). We zien een vergelijkbaar beeld onder Nederlanders van 18 jaar en ouder

Nederlanders die partneralimentatie ontvangen zijn het vaker dan gemiddeld met beide stellingen eens (84% indien samenwoners kinderen hebben, 27% indien zijn geen kinderen hebben)

M Werkinstructie voor de rechtbank Breda

In deze bijlage zal een nieuwe werkinstructie voor de rechtbank Breda, team Familierecht worden gemaakt. Deze werkinstructie is gebaseerd op de mening van de onderzoeker. Het gaat om een initiatiefnota, en dat betekent dat er nog niet veel bekend is over de toepassing van het nieuwe systeem. Een van de indieners gaf aan, dat de basis van het voorstel niet zal veranderen. De manier waarop kan eventueel nog veranderen. Dit kan dan in het schema worden aangepast.

Allereerst zal hieronder de huidige werkwijze van team Familierecht uiteen worden gezet. Het gaat hierbij om standaard zaken.

Stap	Handeling
1	Echtscheidingsverzoek komt binnen bij de rechtbank. In het echtscheidingsverzoek wordt verzocht om partneralimentatie.
2	De rechtbank bepaalt het netto-gezinsinkomen ten tijde van het uit elkaar gaan. Het toetsingsmoment is de dag dat partners uit elkaar zijn gegaan. Het netto-gezinsinkomen is het inkomen van beide partners, inclusief vakantiegeld.
3	Nadat het netto-gezinsinkomen is berekend, worden hier de kosten van eventuele kinderen af gehaald.
4	Van het bedrag dat overblijft, wordt de huwelijkgerelateerde behoefte van de alimentatiegerechtigde berekend. Dit wordt berekend aan de hand van de hof-formule. $(\text{Inkomen} / 2 + 20\%) = \text{netto-inkomen}$. Dit moet naar bruto-inkomen worden omgezet, omdat alle bedragen in het huidige systeem berekend wordt met bruto-bedragen.
5	Bij stap 5 wordt gekeken of de alimentatiegerechtigde zelf in de behoefte kan voorzien. Er wordt onderzoek gedaan naar: - het huidige inkomen van de alimentatiegerechtigde - hetgeen alimentatiegerechtigde zelf in redelijkheid kan verdienen.
6	Bij deze stap wordt er bepaald of de alimentatiegerechtigde behoefte heeft of niet.
7	Indien er behoefte is, dan moet de draagkracht van de alimentatieplichtige onderzocht worden.
8	In deze stap wordt er bepaald of alimentatieplichtige wel of geen draagkracht heeft.
9	Als laatste stap wordt er een jus-vergelijking gedaan. De alimentatiegerechtigde mag nooit in een betere positie komen dan de alimentatieplichtige. Dit berekent de jus-vergelijking.

Hieronder wordt de nieuwe werkinstructie in een schema weergegeven. De nieuwe werkwijze van de rechtbank ziet er na invoering van het nieuwe systeem anders uit. Er zijn minder stappen nodig om een alimentatieregeling te bepalen en vast te stellen.

Stap	Handeling
1	Verzoek om partneralimentatie komt binnen bij de rechtbank.
2	De rechtbank bepaalt of de alimentatiegerechtigde recht heeft op partneralimentatie aan de hand van de nieuwe grondslag. De alimentatiegerechtigde moet voldoen aan een van de drie voorwaarden.
3	De rechtbank bepaalt het verlies aan verdien capaciteit aan de hand van de gegevens van voor het huwelijk. De functie die alimentatiegerechtigde had kunnen beoefenen, wordt bepaald. Daarna wordt het inkomen bepaald wat alimentatiegerechtigde had kunnen verdienen.
4	Dan wordt er bepaald of de alimentatiegerechtigde behoefte heeft aan partneralimentatie. Er wordt berekend wat alimentatiegerechtigde zelf kan verdienen. Is dit minder dan wat alimentatiegerechtigde nodig heeft, dan wordt dit aangevuld met de partneralimentatie.
5	Hoogte van partneralimentatie wordt bepaald aan de hand van de rekentool.
6	De duur van de alimentatieregeling wordt bepaald door de rechtbank.
7	De alimentatieregeling wordt vastgesteld door de rechtbank.